

ULUSLARARASI HUKUKTA DENİZ HAYDUTLUĞU: ULUSLARARASI TOPLUMUN MÜCADELESİ VE TÜRKİYE'NİN KATKILARI

*Piracy under International Law: Struggle of International Community
and Turkey's Contribution*

Sami Doğru*

ÖZET

Deniz haydutluğu deniz ticareti ve ulaşımı için her zaman tehdit oluşturmuştur. Bu tehdit modern dünyada varlığını halen sürdürmekte olup özellikle Somali sahillerinde meydana gelen saldırılar ile uluslararası ilginin odağı haline gelmiştir. BM Güvenlik Konseyi Somali sahillerinde ortaya çıkan deniz haydutluğu saldırılarına karşı uluslararası toplumu mücadeleye çağıran bazı kararlar almıştır. Bu çerçevede, devletler ile başta NATO ve AB olmak üzere çeşitli çok uluslu askeri güçler deniz haydutluğu ile mücadeleye başlamışlardır. Türkiye de bu mücadeleye aktif olarak katılmaktadır. Bu çalışmanın amacı, önce, deniz haydutluğu ile ilgili uluslararası hukuk kurallarını ortaya koymak, sonra uluslararası toplumun deniz haydutluğu ile mücadelesi ve bu mücadeleye Türkiye'nin katkısını incelemektir. Ayrıca, deniz haydutluğu ile mücadelenin başarısı için yapılması gerekenlere de işaret olunmaya çalışılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Deniz haydutluğu, uluslararası hukuk, Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi (BMDHS), Deniz haydutluğu ile mücadele.

ABSTRACT

The piracy at sea has always been detrimental to sea trade and transportation. Even today, the piracy is still alive in the modern world. Attacks against ships off the coast of Somalia currently occur which have

* Yrd. Doç. Dr., Çağ Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi. (samidogru@cag.edu.tr)
Makalenin geliş tarihi: 19.12.2016 Makalenin kabul tarihi: 06.11.2017

brought piracy to the forefront of international attention. The UN Security Council has adopted some resolutions calling for the international community to wage a war against marauding piracy. Multinational NATO and EU naval forces have begun to deploy military assets to the region to combat piracy. Turkey is also actively participating in these operations.

The aim of this paper is first to examine and question the adequacy of the provisions of international law relating to the piracy and then legal basis of struggling the piracy of the international community and Turkey's contribution to this struggle. This paper will also put forward specific recommendations as to how to remedy them.

Keywords: Piracy, international law, UNCLOS, struggling against piracy.

Giriş

Geçmişte, MÖ 75 yılında, ileride Roma İmparatoru olacak olan *Jul Sezar*'ı tutuklayıp fidye talep eden deniz haydutlarının,¹ günümüzde de bu eylemlerini sürdürdükleri görülmektedir. 2000'li yılların başından itibaren özellikle Aden Körfezi ve Somali açıklarında farklı boyutta ortaya çıkarak deniz güvenliği ve deniz ticaretini tehdit etmeye başlayan deniz haydutları son olarak, Nijerya açıklarında sahibi Türk olan Malta bayraklı *M/T Puli*² adlı tankerin kontrolünü ele geçirmiş ve mürettebatından altı Türk denizciyi kaçırmıştır.³ Bu iki olayın da gösterdiği gibi, korsanlık ve deniz haydutluğu, denizlerin ticaret için kullanılmaya başlanmasından beri binlerce yıldır insanlığın başına bela olmaktadır. Uluslararası toplum da bu tehdiye karşı uluslararası hukukun bir parçasını oluşturan önlemler almaya başlamıştır.

Yüzyıllardır deniz haydutluğuna/korsanlığa karşı yürütülen bu mücadelenin buharlı gemilerin ve telgrafın bulunmasıyla zaferle sonuçlandığı yönündeki yanılsama,⁴ 20. yüzyılda bu yönde bir andlaşma rejimi kurulmasına ilişkin ilk girişimin başarısızlığa uğramasına neden olmuştur. Deniz haydutluğunun sona erdirildiği, en azından azaldığı yönündeki bu inanç, son zamanlarda ticaret gemilerine yönelik olarak Aden Körfezi ve Somali açıklarında artış gösteren deniz haydutluğu eylemleri ile

¹ Mike Madden; "Trading The Shield of Sovereignty for the Scales of Justice: A Proposal for Reform of International Sea Piracy Laws", *21 U.S.F. Mar. L.J.* 139, s. 1.

² Kaptanoğlu Denizcilik'e ait bir gemi.

³ "Türk gemisine korsan baskın", *NTV Haber*, 11 Nisan 2016. <<http://www.ntv.com.tr/dunya/turk-gemisine-korsan-baskin,43DH51NUwkyTzq-3RsVqvQ>> (e.t.:12 Haziran 2016)

⁴ Lawrence Azubuike; "International Law Regime Against Piracy", *15 Ann. Surv. Int'l & Comp. L* 43, s. 1.

etkisini yitirdi. Özellikle deniz haydutlarının Türk bayraklı ya da Türk malikli ticaret gemilerini de kaçırmaları konunun Türkiye’de de tartışmaya açılmasına vesile olmuştur.

Çalışmanın temel amacı, uluslararası hukukun temel begeleri çerçevesinde deniz haydutluğuna ilişkin hukuki rejimi ortaya koymak ve bu kuralların deniz haydutluğu ile mücadele bakımından etkinliğini değerlendirmektir. Bu amaçla çalışmada, önce kamuoyunda çok sık fakat yanlış kullanılan “*korsanlık-haydutluk*” ayırımına değinilecek ve uluslararası hukuk çerçevesinde deniz haydutluğunun tanımı yapılacaktır; bu tehdiye karşı oluşturulan uluslararası hukuk kuralları incelenecektir. Daha sonra, 2008 yılından bu yana Aden Körfezi ve Somali açıklarında artış gösteren deniz haydutluğu eylemleri ve bu tehdiye karşı uluslararası toplumun aldığı tedbirlerle Türkiye’nin deniz haydutluğu ile mücadeleye katkısı özetlenecektir. Ayrıca, modern deniz haydutluğu ile mücadelenin başarısı için yapılması gerekenler belirlenecektir. Deniz haydutlarının yargılanması ve cezalandırılmasına ilişkin yaşanan sorunlar ve yapılması gerekenler, başka bir çalışmada ele alınacağından bu çalışmanın kapsamı dışında tutulmuştur.

I. Uluslararası Hukukta Korsanlık ve Deniz Haydutluğu

Bugün uluslararası hukukta, unsurları ve hukuki sonuçları bakımından birbirinden ayrı kavramlar olan “korsanlık (course, privateering)” ile “deniz haydutluğu (piracy, piratrie)” arasında geçmişte kesin bir ayırma gidilmemişti. Tarihin ilk dönemlerinde aynı anlamda kullanılan bu eylemlerin ne zaman başladığını kesin olarak tespit etmek güçtür. Bu dönemde savaşta ya da barışta, başka bayraklara ait gemilere saldırmak suç olarak değerlendirilmez, aksine “şerefli” bir eylem sayılır, bu eylemi yapanlar da kahraman olarak tanımlanırdı.⁵ Bu kapsamda, Cezayir korsanları asırlarca denizlerde korku salmış, korsanlıktan yetişme Reisler Osmanlı Donanmalarının belkemiğini oluşturmuşlardır.⁶ Bundan sonra Osmanlı Bahriyesinde korsanlıktan yetişme *Kaptan-ı Deryalar*⁷ olmuş, hatta deniz

⁵ Seha L. Meray; “Bazı Türk Andlaşmalarına Göre Korsanlık ve Deniz Haydutluğunun Yasaklanması”, *AÜSBF Dergisi*, Sayı: 3, Cilt:18, Yıl: 1963, s. 113.

⁶ Bir kara devleti olarak ilerleyişini sürdüren Osmanlı Devleti’nin deniz stratejisinin önemini açıkça idrak eden ilk Sultan *II. Bayezid*, açık denizlere hâkim bir deniz gücü olmadıkça bu ilerlemenin sürdürülemeyeceğini kavramış, bu maksatla devrin en büyük denizcisi ve korsanı *Kemal Resi*’i 1495’de devlet hizmetine almıştır. Aynı şekilde, Cezayir’de müstakil bir devlet kurmayı başaran ünlü korsan *Barboros Hayreddin*’in de Osmanlı hizmetine girmesi ve 1538’de Preveze zaferinin kazanılmasıyla Osmanlı gerçek bir deniz gücüne sahip olmuştur. Bülent Arı; “Osmanlı Deniz Hukuku”, *3. Deniz Harp Tarihi Semineri*, Donanma Komutanlığı, 19-21 Nisan 2006, Gölcük/Kocaeli, s. 5-41/5-45.

⁷ Cezayir Beylerbeyi *Uluç Ali Paşa*, *Uluç Hasan Paşa* gibi. *Ibid.*, s. 5-46, dip not 24.

harekâtlarında sürekli olarak korsanlara danışılmasının öğütlendiği görülmüştür.⁸ Orta Çağ'da da durum fazla değişmemiş, *korsanlık* ile *deniz haydutluğu*, 17. yüzyıl sonuna kadar çok düzensiz bir şekilde, neyin suç, neyin mübah olduğu pek bilinmeksizin süregelmiştir.

A. Korsanlık

Devletlerin henüz resmi donanmalara sahip olmadığı, deniz harp vasıtalarını özel kaynaklardan sağladığı Orta Çağ'ın sonlarına doğru özel gemilere “*müsaade belgesi (letter de marque/comission en course)*” verilerek devlet adına savaşa dâhil edilmeye başlanmıştır. Böylece, müsaade belgeli gemilerin “korsan” olarak nitelenmesiyle, “deniz haydutluğu” ya da eş anlamda “korsanlık” arasında bir ayırım yapılmaya başlandı. Uygulamada ortaya çıkan bu ayırım, zamanla hukuka da yansdı. Buna göre devletler, müsaade belgesi verdikleri ve devlet adına savaşa dâhil ettikleri gemilere “korsan”, diğerlerine “deniz haydudu” terimlerini kullanmaya başladılar. 17. yüzyıl sonlarından itibaren deniz savaşlarında başlayan bu uygulama ile korsanlık gelişmiş ve teşkilatlandırılmıştır. Bununla birlikte, korsanlığın kötüye kullanıldığı görülmüştür. Bu nedenle, 19. yüzyıl başlarında devletlerin müsaade belgesi vererek “korsan gemileri” kullanmaktan, çeşitli kötüye kullanmalar, savaş gemisi yapım tekniğindeki gelişmeler ve korsanları denetleme güçlüğü gibi nedenlerle kaçınmaya başlamışlardır. Nihayet 1856 tarihli *Paris Deklarasyonu*,⁹ devletlerin korsanlığa karşı bu tutumunun sonucu olarak hazırlanmış ve “korsanlık” uluslararası hukukça yasaklanmıştır. “Deniz haydutluğu” ise, uluslararası toplumun mücadelesi ile büyük ölçüde azalmaya başlamış; ama yine de açık denizin ıssız ve denetimi zor köşelerinde az da olsa görülen fakat uluslararası hukuka göre kovuşturulan, bütün “insanlığın düşmanı (*hostis humani generis*)” olarak kabul edilen uluslararası bir suç halini almıştır.¹⁰ Deniz haydutluğu 2000’li yılların başından itibaren yeni bir kimliğe bürünerek (modern deniz haydutluğu) deniz ticaretini tekrar eskisi gibi tehdit etmeye başlamıştır.

B. Deniz Haydutluğu ve Silahlı Soygun

Karmaşık bir kavram olan deniz haydutluğunun tanımı 17. yüzyıldan beri birçok hukukçuyu meşgul etmiştir.¹¹ Yoğun bir şekilde deniz ticaret

⁸ Katip Çelebi'nin *Tuhfetü'l Kibâr*'ında yer alan öğütlerden bazıları şöyledir: “*Birinci öğüt*: kaptanın kendisi korsan değil ise deniz savaşı üzerinde korsanlara danışmalı. *Sekizinci öğüt*: Başarda (kadirga) kaptanları ... denizde korsanlık etmiş olmalı.” Katip Çelebi; *Tuhfetü'l Kibâr Fi Esfâri'l-Bihar (Deniz Seferleri Hakkında Büyüklere Armağan)*, İdris Bostan (Haz.), T.C. Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığı, Ankara 2008, s. 146-147.

⁹ Beyanname metni için bkz., Karakoç Sarkis (Haz.); *Sicil-i Kavanin*, C. XI, İstanbul, 1935, s. 536.

¹⁰ Meray; s. 118.

¹¹ “Merriam-Webster” haydutluğu “açık denizde soygun” olarak tanımlamıştır. **Merriam-Webster Online**, <[http:// www.m-w.com/cgi-bin/dictionary](http://www.m-w.com/cgi-bin/dictionary)> (e.t.:22 Eylül 2015). Haydutluk, Latince

yollarını bünyesinde barındıran ve özellikle denetimin zayıf olduğu deniz alanlarında görülen deniz haydutluğu, korsanlıktan farklı olarak, hususi gemilerle diğer gemilere, bu gemilerdeki insanlara ya da yüke karşı kendi çıkarlarına yönelik olarak açık denizlerde yaptığı saldırıları ifade eder.¹²

Deniz haydutluğu, çok eski zamanlardan beri uluslararası suç kabul edilmiş ve deniz haydutları *insanlığın düşmanı* olarak tanımlanmıştır.¹³ Bugün modern dünyada haydutluk, hangi şekilde olursa olsun, vahşi, kanlı ve korkunç bir olay olarak dünya çapında bir sorun olmaya devam etmektedir.¹⁴ Korsanlık veya deniz haydutluğuna ilişkin ilk hukuki belge *1856 Paris Deklarasyonu*'dur. Bundan sonra, *1889 Mantevideo Sözleşmesi* korsanlığı/deniz haydutluğunu önlemenin insanlığın sorumluluğunda olduğunu kabul etmiştir. *1937 Nyon Anlaşması Akdeniz*'de tanımlanamayan saldırıları deniz haydutluğu olarak nitelendirmiştir.¹⁵ Deniz haydutluğunun ilk tanımı örf ve adet hukuku kuralını kodifiye eden 1958 Açık Deniz Sözleşmesi'nde yapılmıştır.¹⁶ Günümüzde deniz haydutluğuna dair temel hükümler 1982 Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi (1982 BMDHS)'nin 100-107. maddelerinde düzenlenmiştir. Herkes tarafından benimsenen genel bir tanım olarak kabul edilmemekle birlikte, 1958 Açık Deniz Sözleşmesi'nin 22. maddesindeki tanım 1982 BMDHS'nin 101. maddesinde de yer alır. Buna göre deniz haydutluğu, hususi bir geminin veya hususi bir uçağın mürettebatı veya yolcuları tarafından, "açık denizde" veya "hiçbir devletin yetkisine tabi olmayan bir yerde", diğer bir gemiye veya uçağa veya bunlardaki kişi veya mallara karşı "kişisel amaçlarla" işlenen her türlü yasa dışı şiddet, alıkoyma veya yağma fiilidir. Tanımdan da anlaşılacağı gibi, korsanlıktan farklı olarak deniz haydutları herhangi bir hukuki dayanağa sahip olmaksızın bu tür şiddet hareketlerinde bulunmaktadır.

'*piratia*'dan türetilmiş ve 'gemiye saldıran insan' anlamındadır. Bu antik kelime İ.Ö. 140 yılından buyana, haydutluk ve modern zamanda devlet destekli haydutluk olarak sınıflandırılan bazı savaş önlemleri arasındaki ayrımı ortaya koyan İngiliz hukukunda tanımlanan 'korsan' kelimesinden daha geniş manada kullanılmıştır. Henry A. Ormerod; *Piracy in the Ancient World*, The John Hopkins University Press, 1997, s. 59-60.

¹² Ahmet Hamdi Topal; "Uluslararası Hukukta Deniz Haydutluğu ve Mücadele Yöntemleri", *AÜHFĐ*, Cilt: 59, Sayı:1, 2010, s. 104; Meray, s. 107.

¹³ Douglas R. Burgess; "Hostis Humani Generi, Piracy, Terrorism and A New International Law", *13 U. Miami Int'l & Comp. L. Rev.*293 (2006), s. 307.

¹⁴ Jayant Abhyankar; "Piracy and Maritime Violence: A Global Update", *Maritime Violence and Other Security Issues At Sea*, The Proceedings of the Symposium on Maritime Violence and other Security Issues at Sea, World Maritime University, Sweden, August 2004, s. 9.

¹⁵ Zou Keyuan; "New Developments in the International Law of Piracy", *8 Chinese J. Int'l L.* 323, s. 323.

¹⁶ Esasen bu hükümler daha önceden Harvard Hukuk Fakültesi tarafından yapılan çalışma sonucunda hazırlanan 1932 tarihli Deniz Haydutluğuna İlişkin Sözleşme Taslağına dayanmaktadır. 19 maddeden oluşan bu taslak kabul edilirse de kendisinden sonraki çalışmalara esas teşkil etmiştir. Topal; s. 109.

Yukarıda belirtilen nitelikte birey eylemlerinin söz konusu olduğu durumlarda bu eylemin önlenmesi ve sahiplerinin cezalandırılması sadece bu kişilerin ya da ilgili gemilerin ve uçakların uyruğunu taşıdığı devletin yetkisi ile sınırlı kalmamaktadır. Bu durumu saptayan her devlet, ilgili gemi ya da uçağa ilişkin olarak inzibati ve yargı yetkilerini kullanabilir.¹⁷ Böylece, bir devletin savaş gemileri ya da kamu gücü kullanmaya yetkili öteki devlet gemileri ile askerî uçakları ve kamu gücü kullanmaya yetkili öteki devlet uçakları, açık denizde bu tür eylemlerinden kuşkulandıkları gemileri durdurma ve denetleme yetkisine sahiptir.¹⁸ Anılan üçüncü devlet gemileri ve uçakları, deniz haydutluğu eylemini belirledikleri takdirde bu eylemde kullanılan gemilere, uçaklara ve gasp edilen mallara el koymak ve eylemi gerçekleştirenleri yakalayıp ulusal yargı organlarına teslim etmek yetkisiyle donatılmıştır;¹⁹ ancak, bu denetleme ve yargılama yetkisi keyfi bir biçimde kullanılmamalıdır. Aksi halde, yetersiz nedenlere dayalı olarak hareket eden üçüncü devletin uluslararası sorumluluğu ileri sürülebilecektir.²⁰

Diğer taraftan, 1980'li yılların başından itibaren deniz haydutluğu konusuna ilgi göstermeye başlayan ve BM'nin bir organı olan Uluslararası Denizcilik Örgütü (*International Maritime Organization-IMO*)²¹ deniz haydutluğunu açık deniz alanlarıyla sınırlandıran 1982 BMDHS'deki bu tanımı benimesine rağmen "*silahlı soygun*" adında bir başka kavramı daha hukuk lügatına katmıştır. IMO, *Gemilere Karşı Haydutluk ve Silahlı Soygun Soruşturmaları Usulü* isimli kararında "*silahlı soygunu*", bir gemi ya da gemi üzerindeki kişilere veya bunların mallarına karşı bir devletin iç sularında, takımada sularında ve karasularında şahsi çıkar amaçlı gerçekleştirilen her türlü şiddet, alıkoyma eylemleri veya bunların tehdidi olarak tanımlamıştır.²² Böylece IMO'nun tanımı, deniz haydutluğu ve denizde silahlı soygun eylemlerini uluslararası hukukta birlikte değerlendirmekte ve deniz haydutluğundan farklı olarak "*silahlı soygun*" eylemlerinin cezalandırılması yetkisi sadece sahil devletine ait olsa da bu eylemlere aynı cezanın verilmesini öngörmektedir.²³ Bununla birlikte, 12

¹⁷ 1958 Açık Deniz Sözleşmesi, Md. 19; 1982 BMDHS Md. 105.

¹⁸ 1958 Açık Deniz Sözleşmesi, Md. 21; 1982 BMDHS Md. 107.

¹⁹ 1958 Açık Deniz Sözleşmesi, Md. 19; 1982 BMDHS Md. 105.

²⁰ 1958 Açık Deniz Sözleşmesi, Md. 20; 1982 BMDHS Md. 106.

²¹ IMO'nun deniz haydutluğuna olan mevcut ilgisi İsveç'in IMO'ya sunduğu A.545 (13) sayılı ve 17 Kasım 1983 tarihli "Gemilere Karşı Haydutluk ve Silahlı Soygunların Önlenmesine İlişkin Tedbirler" ile başlamıştır. <<http://www.imo.org>> (e.t.: 13 Aralık 2015)

²² IMO, Resolution A.1025(26). <<http://www.imo.org/en/OurWork/Security/PiracyArmedRobbery/Guidance/Documents/A.1025.pdf>> (e.t.: 13 Aralık 2015)

²³ Keyuan; s. 4.

deniz millik karasuları ile sahil devletinin münhasır yetkisine tabi alanların genişlemesi ve “silahlı soygun” eylemlerinin de bu alanlarda gerçekleşmesi, özellikle karasuları üzerinde denetim görevini yerine getiremeyen Somali gibi “başarısız devlet (*failed state*)”lerin²⁴ varlığı dikkate alındığında, günümüzdeki mücadeleyi olumsuz etkilemektedir.

II. Günümüzde Deniz Haydutluğu: Modern Deniz Haydutluğu

Prof. Daniel Heller-Roazen 20. yüzyıl başında artık deniz haydutluğunun yok denecek kadar azaldığını iddia ederken,²⁵ bugün tam tersine deniz haydutluğu bir “salgın” olarak nitelenmekte ve çok açık bir şekilde yeniden ortaya çıktığı belirtilmektedir. Deniz haydutluğundaki bu artışın çeşitli nedenleri vardır. Bu nedenlerden biri, küreselleşme sonunda uluslararası ticarete konu malların deniz yoluyla taşınmasındaki artıştır.²⁶ Diğer ise, Somali’de olduğu gibi, bazı bölgelerde son dönemlerde ortaya çıkan siyasi ve ekonomik belirsizliktir.

Bilindiği gibi, Somali’de istikrarlı bir siyasi otoritenin olmaması, bir yandan ülke ekonomisinin bozulmasına neden olurken, diğer yandan da deniz ve kara sınırlarında denetimi sağlayacak etkin bir güvenlik gücünün oluşturulmasını engellemektedir. Somali bugün etkin bir hükümeti ve kolluk gücü olmayan “başarısız devlet” olarak tanımlanmakta ve dünyanın en fakir ülkelerinden biri olarak gösterilmektedir. Bu da Somali’nin uçsuz bucaksız sahillerinde yaşayan ve balıkçılıkla uğraşan deniz haydutları için çok uygun bir ortam sağlamaktadır.²⁷ Bugün artık Somali adeta “deniz haydutlarının cenneti” olmuştur.²⁸ Esasında bölgede faaliyet gösteren deniz haydutlarına göre bu bir sonuçtur. Onlara göre, bu eylemlerin asıl nedeni, 1991’de yıkılan hükümetin balıkçıların haklarını koruyamamasıdır.²⁹ Bu kapsamda, bir

²⁴ Fonksiyonel bir hükümeti olmayan, kurumları tarafından kuvvet kullanımını kontrol altında tutamayan, vatandaşları için güvenlik sağlayamayan ve sınır güvenliğini tesis edemeyen devlet. Kerem Batır; *Yirmibirinci Yüzyılda Deniz Haydutluğu ve Uluslararası Hukuk*, USAK Yayınları, Ankara, 2011, s. 204.

²⁵ Heller-Roazen korsanlık/deniz haydutluğunun bu dönemde sona erdiğine ilişkin iddiasını üç gerekçeyle açıklar: İlk olarak, 19. yüzyıl sonlarına doğru denizci devletler arasında nisbeten sağlanan barış ortamı devlet destekli korsanlığın önemini azaltmıştır. İkinci olarak, bu dönemde kaydedilen teknolojik gelişmeler denizlerde güvenlik risklerini azaltmıştır. Üçüncü olarak, köle ticaretinin yasaklanması, denizlerin deniz haydutlarından temizlenmesine yardımcı olacağını yönelik düşüncelerin gündeme gelmesine neden olmuştur. Lucas Bento, *29 Berkley J. Int’l L.* 399, s. 405.

²⁶ Dünya ekonomisinde ticarete konu malların %90’dan fazlası deniz yoluyla taşınmaktadır. “IMO profile”, *business.un.org*, <<https://business.un.org/en/entities/13>> (e.t.: 23 Haziran 2016)

²⁷ *Ibid.*

²⁸ Rác András; *Combat Piracy in the Gulf of Aden: A Drop in the Ocean?*, Piliscsaba, 2011, s. 7. <<https://bk.ppke.hu/uploads/articles/554378/file/Takacs%20Norbert%20Szakdolgozat%202011.pdf>> (e.t.: 13 Aralık 2015)

²⁹ Matthew Hennessey; “Somali Pirates Scuttle Sea Laws”, *Policy Innovations*, 18 Kasım 2008, <<http://www.policyinnovations.org/ideas/briefings/data/000090>> (e.t.: 5 Nisan 2017). Bu konuda

yandan bazı gelişmiş devletlerin şirketlerinin Somali sahillerini zehirli atıklarını boşaltma alanı olarak kullanmaları, diğer yandan da *tuna balığı* açısından zengin olan bölgenin yağmalanması Somalili balıkçıların silahlanmalarına ve gayriresmi muhafızlar gibi hareket etmelerine yol açmıştır.³⁰ Çeşitli nedenlerle ortaya çıkan deniz haydutluğu modern dünyada farklı da olsa hâlâ varlığını sürdürmektedir.³¹ Deniz haydutluğunun günümüzdeki bu tarzını “modern deniz haydutluğu” olarak nitelendirmek yanlış olmayacaktır.

Geçmişte, romanlar ve macera filmleri ile insanların gönlüne eğlenceli, romantik ve esrareniz kahraman gibi iyiliğin sembolü olarak yerleştirilen deniz haydutları,³² günümüzde tam tersine, şiddet, kan ve acımasız eylemlerle anılmakta ve modern edebiyat ve sinemada gösterilenlerle hiçbir ilgisi bulunmamaktadır. Modern deniz haydutları, geçmiştekinin aksine, saldırılarını ana gemi tarafından desteklenen ve bordasında roket rampaları bulunan sürat tekneleri ile gerçekleştirmektedir. Bunlar yüksek teknolojiye sahip araç-gereç ve silahlarla donatılmıştır. Modern deniz haydutlarının ellerinde cep telefonları, GPS’li navigasyon sistemleri, dürbünler ve küçük radar sistemleri bulunmaktadır. Modern deniz haydutlarının taktikleri çok karmaşık ve saldırgandır. Günümüzdeki organize suç örgütleri gibi çalışırlar. Geçmişte deniz haydutları gemiye para ve değerli eşya almak üzere çıkarken, günümüzde gemileri kaçırmakta, hatta gemiyi ve kargosunu çalmakta, mürettebatını öldürmekte, gemiyi boyayıp yeni isim vererek “*hayalet gemi (phantom-ghos ship)*” oluşturmaktadır. Deniz haydutları sahte tescil belgeleri ve konşimentolar hazırlayarak çaldıkları gemileri ve kargolarını satmakta, gemileri herhangi bir “*kolay bayrak (flag of*

ayrıca bkz., Robin Geiß/ Anna Petrig; **Piracy and Armed Robbery at Sea**, Oxford University Press, Oxford, 2011, s. 9

³⁰ James Carroll, “What The Pirates Say”, 24 Kasım 2008, *International Herald Tribune*, < <http://www.nytimes.com/2008/11/24/opinion/24iht-edcarroll.1.18103471.html> > (e.t.: 5 Nisan 2017). Bu tespit BM Genel Sekreteri’nin Somali kaynaklı deniz haydutluğu eylemleri ili ilgili özel danışmanı *Jack Lang*’e hazırlattığı ve 24 Ocak 2011 tarihinde BMGK’ne gönderdiği raporda da yer almaktadır. Bkz., Jack Lang; “Report of the Special Adviser to the Secretary-General on Legal Issues Related to Piracy off the Coast of Somalia” **U.N.Doc. S/2011/39 (Jan. 24, 2011)**, par. 43-44. <http://oceansbeyondpiracy.org/sites/default/files/%20somalia_s_2011_30_the_jack_lang_report.pdf> (e.t.: 5 Nisan 2017).

³¹ Bölgedeki ilk deniz haydutluğu eyleminin, 1991’de Somali hükümetinin yıkılmasından sonra, Somali karasularında illegal balık avlayan yabancılara kızan Somalili balıkçılar tarafından gerçekleştirildiğine inanılmaktadır. Bu saldırı, otomatik silahlarla değil bıçak gibi basit kesici aletlerle ve kıyı yakın bir yerde yapılmıştır. Matthew C. Houghton; “Walking the Plank: How United Nations Security Council Resolution 1816, While Progressive, Fails to Provide A Comprehensive Solution to Somali **Piracy**”, *16 Tulsa J. Comp. & Int’l L.* 253, s. 260.

³² Janin Viviane Ahnefeld; *The International Fight against Modern-Day Piracy: Are the Legal Regulations enough?* Small Master’s Thesis, University of Tromsø Faculty of Law, 2011, s. 7.

convenience)”³³ devletin siciline kaydettirerek kullanmaktadırlar.³⁴ Günümüz deniz haydutlarının bazıları organize suç örgütleri ile de irtibatlıdır. Deniz haydutları küresel deniz ticaretini her yıl 16 milyar ABD Dolarına varan zarara uğratmaktadır.³⁵

Bugün modern deniz haydutları Somali sahilleri, Malakka Boğazı, Güney Çin Denizi, Nijerya Körfezi ve Amerika kıyıları gibi çeşitli yerlerde gemiciliğe ve deniz taşımacılığına musallat oluşlardır. Modern deniz haydutluğu eylemlerindeki artış esasında 2003 yılında en üst seviyeye çıkmış ama rapor edilen saldırılarda 2006-2008³⁶ yılları arasında kayda değer bir artış gözlenmiştir.³⁷ Uluslararası Deniz Ticaret Odası Denizcilik Bürosu (*International Chamber of Commerce, International Maritime Bureau-IMB*) verilerine göre, 2006 yılında 239 olarak bildirilen deniz haydutluğu ve silahlı soygun sayısı, 2007’de 263’e, 2011’de ise 439’a yükselmiştir.³⁸ Bu yıldan sonra, aşağıda özetlenen uluslararası toplumca alınan önlemlere kadar, gazete ve televizyonlarda her gün yeni bir saldırı haberine rastlamak sıradan bir olay haline gelmiştir. Hatta bazı saldırıların rapor bile edilmediği dikkate alındığında, artışın ciddiyetinin daha da büyük olduğu görülecektir. Bu saldırıların çoğunluğunun deniz ulaştırma yollarının önemli geçitlerinde ve petrol zengini Nijerya sahillerinde gerçekleşmesi, deniz haydutluğunu küresel enerji pazarına da tehdit haline getirmiştir. Bununla birlikte, son IMB verilerine göre, deniz haydutluğu ve silahlı soygun eylemleri 21 yılın en düşük seviyesine indiği de gözden kaçırılmamalıdır. Buna göre, 2016 yılının ilk yarısında gerçekleşen eylem sayısı, 2015 yılının aynı döneminde 134 iken 98’e düşmüştür.³⁹ Eylem sayısındaki bu düşüşün kalıcı hale getirilmesi aşağıda özetlenen tedbirlerin kurumsallaşmasına bağlıdır.

³³ Kolay bayrak, bir donatının (armatör) gemisine kendi uyrukluğu dolayısı ile çekeceği bayrak yerine, vergi, ücret ve işletim maliyetlerinin düşürülmesi gibi türlü kolaylıklar gösteren bir başka devletin bayrağını çekmesi olarak tanımlanır. Günümüzde dünya ticaret filosunun önemli bir kısmı, *Bahama, Liberya, Panama, Malta, ST. Vincent ve Belize* gibi devletlerin sağladığı kolay bayrak altında seyretmektedir. İbrahim Demirbilek; “Elverişli/Kolay Bayrak Uygulamasının Türk Deniz Ticareti Üzerine Etkisi”, s. 6.<http://sgsefder.org.tr/resimler/foc_makale_metni.pdf> (e.t.:25.06.2016)

³⁴ Topal; s. 107.

³⁵ Michael H. Passman; “Protections Afforded to Captured Pirates Under The Law of War And International Law”, *33 Tul. Mar. L.J. I*, s. 4.

³⁶ 2008 yılında Doğu Afrika sahillerindeki deniz haydutluğu eylemlerinde astronomik artışlar olmuştur. Bu kapsamda, 2008 yılının ilk çeyreğinde 11, ikinci çeyreğinde 23, üçüncü çeyreğinde 20 ve son çeyreğinde ise 51 eylem gerçekleştirilmiştir. <http://www.imo.org/home.asp?topic_id=1178> (e.t.:07.09.2016)

³⁷ Malvina Halberstam; “Terrorism on the High Seas: The Achille Lauro, Piracy and the IMO Convention on Maritime Safety”, *82 Am. J. Int’l L.* **269**, s. 289.

³⁸ “IMB Piracy Reporting Centre”, *ICC: Commercial Crime Services*, <https://www.icc-ccs.org/index.php?option=com_fabrik&view=plugin&g=form&plugin=redirect&method=displayThanks&task=pluginAjax> (e.t.:15 Kasım 2015)

³⁹ “Sea piracy drops to 21-year low, IMB reports”, *ICC: Commercial Crime Services*. <<https://icc-ccs.org/news/1196-sea-piracy-drops-to-21-year-low-imb-reports>> (e.t.:15 Aralık 2016)

III. Uluslararası Toplumun Modern Deniz Haydutluğu ile Mücadelesi

Uluslararası toplumun deniz haydutluğu ile mücadele stratejisi son döneme kadar ulusal mücadele stratejisinin yanında hep “tamamlayıcı” nitelikte kalmıştır. Bu nedenle, devletlerin deniz haydutluğu ile ilgili mücadele kapasitelerini geliştirmeleri ve güçlendirmeleri önem arz etmiştir.⁴⁰ Bununla birlikte, özellikle “başarısız devlet” konumundaki Somali’nin sahillerinde ve Aden Körfezi’nde artış gösteren deniz haydutluğu olayları uluslararası toplumu topyekûn harekete geçirmiş ve uluslararası mücadele daha öne çıkmıştır. Bu kapsamda, uluslararası toplum, deniz haydutluğu ile mücadeleye yönelik olarak geçtiğimiz 6-7 yıldır, 1982 BMDHS ve 1988 Denizde Seyir Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesine Dair Sözleşme (1988 SUA Sözleşmesi)⁴¹ gibi *uluslararası sözleşmeler* ve *BMGK Kararları* çerçevesinde, deniz haydutluğu ile ilgili mücadeleyi koordine edecek *uluslararası grupların* kurulması ve mücadeleyi yapacak *askeri güçlerin* oluşturulması ile *askeri operasyonlar* ve yakalanan şüphelilerin *yargılama* konularını da içeren etkin çaba içine girmiştir.⁴² Aşağıda uluslararası toplumun “deniz haydutlarının yargılanması sorunu” dışında kalan bu faaliyetleri özetlenecektir.

A. BMGK Kararları

BMGK Somali sahillerinde deniz haydutluğu ile ilgili olarak ilk defa 2007 yılında IMO Genel Sekreteri’nin talebine⁴³ istinaden harekete geçmiş ve deniz haydutluğu ile ilgili olarak, beşi 2008 yılında olmak üzere bugüne kadar çok sayıda karar almıştır.⁴⁴ Bu kararlarının bir kısmı deniz haydutlarına karşı yürütülecek *harekâtlara*, ve bu harekâtların *hukuki zeminine*, diğer bir kısmı ise bu harekâtlarda yakalanan deniz haydutlarının *yargılanması ve cezalandırılmasına* ilişkindir.

⁴⁰ Joseph M. Isagna; “Countering Persistent Contemporary Sea Piracy:Expanding Jurisdictional Regimes”, *59 Am. U. L. Rev.* 1267, s. 1304.

⁴¹ 1982 BMDHS’de tanımlanan “deniz haydutluğu” suçunda “siyasi amaçlı” eylemlerin kapsam dışında tutulması ve “iki gemi” gibi ölçütlerden kaynaklı sorunların giderilmesi için Türkiye’nin de imzaladığı ve 1 Mart 1992 tarihinde yürürlüğe giren bu Sözleşme esas olarak denizde siyasi amaçlarla işlenen şiddet olayları ile mücadele etmek amacıyla hazırlandı. Sözleşme’de “deniz haydutluğu” terim olarak yer almasa da Sözleşme şiddet içeren tüm olayları kapsadığı için açık denizde gerçekleşen deniz haydutluğu eylemlerini de düzenlemektedir. Sözleşme metni için bkz., R.G. 26 Ocak 1998, S. 23242, *Düstur V.* Tertip, C. 37.

⁴² Sandra L. Hodgkinson ve diğerleri; “Piracy:New Efforts in Addressing this Enduring Problem”, *36 Tul. Mar. L.J.* 65, s. 95.

⁴³ IMO Genel Sekreteri’nin bu talebine istinaden, dönemin BM Genel Sekreteri *Ban Ki-moon* BMGK’yı gerekli tedbirleri almaya davet etmiştir. Basın Açıklaması için bkz., Press Release, SC/ 9344, *United Nations*, <<http://www.un.org/press/en/2008/sc9344.doc.htm>> (e.t.: 05.01.2016)

⁴⁴ BMGK’nın 1814(2008), 1816(2008), 1838(2008), 1846(2008) ve 1851(2008) Sayılı Kararları. BMGK Kararları için bkz., <<http://www.un.org/en/sc/documents/resolutions/>> (e.t.:05.01.2016)

BMGK kararlarında ilk olarak, deniz haydutluğu ve denizde silahlı soygun olaylarının BM Şartı'nın VII. Bölüm başlığı altında "uluslararası barış ve güvenliği" tehdit ettiği ve Somali'deki durumu kötüleştirdiği belirtilerek,⁴⁵ bütün devletler ve uluslararası örgütler deniz haydutluğu ile aktif mücadeleye davet edilmektedir.⁴⁶ Devletlere bu çağrı yapılırken, anılan kararlarda, yürütülecek mücadelenin hukuki zemini de tanımlanmaktadır. Bu çerçevede, deniz haydutluğu ile mücadelenin uluslararası hukukun 1982 BMDHS ve 1988 SUA Sözleşmesi hükümlerine uygun bir şekilde yapılacağı belirtilmektedir.⁴⁷ Ayrıca, başarısız devlet durumundaki Somali'nin, başta karasuları olmak üzere, ülkesinde etkin kontrol sağlayamaması da dikkate alınarak, diğer devletlere, Somali Geçici Federal Hükümeti'nin izni ile Somali karasularına girerek mücadelelerini sürdürebilecekleri belirtilmektedir.⁴⁸ Ancak bu uygulamanın, başta 1982 BMDHS olmak üzere diğer uluslararası sözleşmelerle kurulan "denizlerin düzenine"⁴⁹ değişiklik getirecek bir "örf ve adet hukuku" kuralı oluşturmasına yönelik değerlendirilemeyeceğinin de altı özellikle çizilmektedir.⁵⁰

BMGK kararlarında öne çıkan ikinci konu, bölgede mücadeleye katılan devletlerin yakaladıkları deniz haydutlarını yargılamadan serbest bırakmaları; yani yakalanan deniz haydutlarının yargılanma(ma)ları sorunudur. Bölgedeki mücadeleyi doğrudan etkilemekte olan "deniz haydutlarının yargılan(ma)ması sorunu" başka bir çalışmanın konusu olacağından, bu konuya ilişkin başta BMGK olmak üzere, diğer uluslararası örgütler ve devletlerin çalışmalarına yer verilmeyecektir. Bununla birlikte, BMGK'nın aldığı bazı kararlarda, yakalanan haydutların yargılanmadan serbest bırakılmalarının eleştirildiğini,⁵¹ devletlere ulusal hukuklarında deniz haydutluğu suçunu düzenleme⁵² ve yargı kapasitelerini geliştirme çağrısı yapıldığını belirtmek yerinde olur.⁵³

⁴⁵ BM Güvenlik Konseyi, 1816(2008) Sayılı Karar.

⁴⁶ BM Güvenlik Konseyi, 1838(2008) Sayılı Karar, Md. 2.

⁴⁷ BM Güvenlik Konseyi, 1816(2008) Sayılı Karar.

⁴⁸ Bölgede deniz haydutluğuna karşı mücadele eden devletler, bu kararın kabulünden itibaren 6 ay içinde, Geçici Federal Hükümetin Genel Sekreter'e ön bildiriminden sonra Somali'nin karasularına girebilecektir. BM Güvenlik Konseyi, 1816(2008) Sayılı Karar, Md. 7; Bu süre daha sonra alınan kararlar ile çeşitli defalar uzatılmıştır. Kararlar için bkz., BMGK'nın 1846 (2008) sayılı kararın 10. paragrafı, 1851 (2008) sayılı kararın 6. paragrafı, 1897 (2009) sayılı kararın 7. paragrafı, 1950 (2010) sayılı kararın 7. paragrafı, 2020 (2011) sayılı kararın 9. paragrafı, 2077 (2012) sayılı kararın 12. paragrafı, 2125 (2013) sayılı kararın 12. paragrafı, 2184 (2014) sayılı kararın 13. paragrafı ve 2246(2015) sayılı kararın 13. paragrafı.

⁴⁹ "Denizlerin anayasası" olarak tanımlanan 1982 BMDHS denizlerin düzenini, "devletlerin egemenliği" ile açık "denizlerin serbestliği" ilkesi esasına dayanarak kurmuştur.

⁵⁰ Güvenlik Konseyi, 1816(2008) Sayılı Karar, Md. 9.

⁵¹ BM Güvenlik Konseyi, 1950(2010) Sayılı Karar.

⁵² BM Güvenlik Konseyi, 1918 (2010) Sayılı Karar, Md. 2.

⁵³ BM Güvenlik Konseyi, 1846(2008) Sayılı Karar, Md. 14-15; BM Güvenlik Konseyi, 1976(2011) Sayılı Karar

B. Uluslararası Örgütler/Gruplar

BMGK'nin bu kararlarına istinaden hem (IMO gibi) mevcut uluslararası örgütler hem de ("Somali Sahillerinde Deniz Haydutluğu Temas Grubu" ve "Somali Temas Grubu" gibi) yeni kurulan gruplar deniz haydutluğu ve denizde silahlı soygun ile mücadelede etkin çaba göstermeye başlamışlardır.

Yukarıda da belirtildiği gibi, IMO'nun deniz haydutluğu konusuna yönelmesi 1980'li yıllarda başlamış ve deniz haydutluğu ile mücadele stratejisi, bu alandaki bölgesel anlaşmaları desteklemek yönünde olmuştur. Bu kapsamda aşağıda belirtilen anlaşmalar önemlidir:

* Kasım 2004'de 16 Asya ülkesi kendi aralarında "*Asya'da Gemilere Karşı Deniz Haydutluğu ve Silahlı Soygun ile Mücadele Konusunda Bölgesel Anlaşma (Regional Cooperation Agreement on Combating Piracy and Armed Robbery against ships in Asia - RECAAP)*"yı imzalamışlardır. Bu anlaşma, üye devletler arasında deniz haydutluğu ile ilgili "İstihbarat Paylaşım Merkezi" kurulmasını da öngörmektedir.⁵⁴

* IMO ile içinde 15 bölge devletinin bulunduğu "*Batı ve Merkezî Afrika Denizcilik Örgütü (Maritime Organization of West and Central Africa- MOWCA)*" arasında Temmuz 2008'de bir Mutabakat Muhtırası imzalanmıştır.⁵⁵ Bu muhtıra ile daha çok insan hayatı ve çevrenin korunması amacıyla müşterek çabaların koordine edilmesine yönelik bir ağ kurulmuştur.

* Diğer taraftan, IMO'nun 29 Ocak 2009 tarihinde Cibuti'de yapılan toplantısında "*Cibuti Davranış Kuralları Kodu (Djibouti Code of Conduct)*" adı altında Batı Hint Okyanusu ve Aden Körfezi'nde deniz haydutluğu ve silahlı soygun eylemlerinin bastırılması için bölge ülkeleri arasında bir bölgesel anlaşma imzalanmıştır.⁵⁶ Bölgedeki 21 ülkeden 20'si tarafından imzalanan anlaşma ile imzacı devletler deniz haydutluğu ile mücadele konusunda bir dizi tedbir almayı taahhüt etmiştir.

* 25 Haziran 2013 tarihinde 22 bölge ülkesi arasında deniz haydutluğu ve silahlı soygun eylemlerinin bastırılmasına yönelik bir Kod imzalanmıştır.⁵⁷

⁵⁴ "Piracy and armed robbery against ships", **IMO**, <<http://www.imo.org/en/OurWork/Security/PiracyArmedRobbery/Pages/Default.aspx>> (e.t.:6 Şubat 2016).

⁵⁵ Memorandum of Understanding on the Establishment of a Sub-Regional Integrated Coast Guard Network in West and Central Africa. <<http://www.imo.org/en/OurWork/Security/PiracyArmedRobbery/Pages/Default.aspx>> (e.t.:6 Şubat 2016).

⁵⁶ "The Djibouti Code of Conduct", **IMO**, <<http://www.imo.org/en/OurWork/Security/PIU/Pages/DCoC.aspx>> (e.t.:6 Şubat 2016).

⁵⁷ Code of Conduct concerning the repression of piracy, armed robbery against ships, and illicit maritime activity in west and central Africa. <http://www.imo.org/en/OurWork/>

* Bunların dışında IMO'nun deniz haydutluğuna karşı bir diğer faaliyeti de “*Gemilere Karşı Deniz Haydutluğu ve Silahlı Soygun Suçlarını Soruşturma Usulü Kodu*”⁵⁸ ve “*Hayalet Gemi Tescilinin Önlenmesi Tedbirleri*”⁵⁹ hazırlamak olmuştur.

Diğer taraftan, Somali'de iktidarda bulunan Geçici Federal Hükümetin Mogadişu'daki kontrolünü Haziran 2006'da kaybederek radikal islamcılara kaptırmasından bir hafta sonra Somali'de barış ve istikrarı sağlamaya yönelik olarak ABD liderliğinde bir inisiyatif olarak “*Uluslararası Somali Temas Grubu (International Contact Group on Somalia –ICG)*” kurulmuştur.⁶⁰ Bu temas grubu, düzenli olarak Geçici Federal Hükümete rehberlik etmekte ve istikrarlı bir siyasi atmosfer oluşturulmasına yönelik yerli ve yabancı kuruluşlar üzerinde baskı uygulamaktadır. Bugün 28 ülke ve 6 uluslararası örgütün içinde bulunduğu Somali Temas Grubu, Haziran 2007'de çatışan gruplar arasındaki aşırı şiddeti durdurmak amacıyla “Uzlaşma Konferansı” düzenleyerek, Somali vatandaşlarının kendilerini ifade edebilecekleri bir zemin oluşturmuştur.⁶¹

Deniz haydutluğu ile mücadeleye ilişkin önemli bir diğer *organizasyon* “*Somali Sahillerindeki Deniz Haydutluğu Temas Grubu (The Contact Group on Piracy off the Coast of Somalia)*”dur. *BMGK'nin 1851(2008)* sayılı kararına istinaden kurulan bu organizasyonun amacı, deniz haydutlarının Somali sahil sularında yakalanması ve kovuşturulması ile deniz haydutluğu ve silahlı soygunlara ilişkin bilgilerin koordinasyonuna yönelik uluslararası işbirliğini tesis etmektir. Beş çalışma grubu bulunan bu Temas Grubu ilk toplantısını 13-14 Ocak 2009 tarihinde yapmış ve şimdi üye sayısı 45 devlete ve 7 uluslararası örgüte ulaşmıştır.⁶²

Yukarıda özetlenen BMGK kararları çerçevesinde, Somali açıklarında deniz haydutluğu ile mücadele eden devletlerin deniz güçleri bölgede yakaladıkları şüpheli deniz haydutlarına yapılacak işlemler konusunda açık bir mekanizma öngörülmediği için başlangıçta sorunlar yaşamıştır.

Security/WestAfrica/Documents/ code_of_conduct%20signed%20from%20ECOWAS%20site.pdf> (e.t.:6 Şubat 2016).

⁵⁸ *Resolution A.1025(26)*.

⁵⁹ *Resolution A.923(22)*.

⁶⁰ “International Contact Group on Somalia”, *Oceans Beyond Piracy*, <<http://oceansbeyondpiracy.org/matrix/international-contact-group-somalia-icg>> (e.t.:2 Şubat 2016); “The Contact Group on Piracy off the Coast of Somalia”, *U.S. DEPARTMENT OF STATE*, <<http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2009/05/123584.htm>> (e.t.:2 Şubat 2016) ; Hotgkinson ve diğerleri, s. 100.

⁶¹ **Ibid.**

⁶² **Ibid.**

Yakalanan deniz haydutları yargılanmadan serbest bırakılmıştır.⁶³ İşte bu nedenle “*BM Uyuşturucu ve Suç ile Mücadele Ofisi (United Nations Office on Drugs and Crime-UNODC)*”, devletlerin deniz suçları ile mücadele kapasitelerini artırmaya yönelik olarak oluşturduğu “*Küresel Deniz Suçları Programı (Global Maritime Crime Programme - GMCP)*” çerçevesinde, 2009 yılında “*Deniz Haydutluğu Mücadele Programı (Counter Piracy Programme-CPP)*” hazırlamıştır.⁶⁴ Yakalanan deniz haydutlarının hukuki bir süreçte yargılanmasını sağlamak amacıyla GMCP çerçevesinde “*Bölgesel Deniz Haydutluğu Yargılama Modeli*” oluşturulmuştur. Bu model, bölgede deniz haydutları ile mücadele eden uluslararası deniz kuvvetleri ile Hint Okyanusu bölgesindeki ilgili devletler arasında işbirliğini kapsamakta ve açık denizlerde bu kuvvetlerin tutukladıkları şüpheli deniz haydutlarının yargılanması için bu merkeze teslimi öngörülmektedir. Yine, bu modeli tamamlayıcı nitelikte olan “*Deniz Haydudu Mahkûmlarının Transferi Programı (Piracy Prisoner Transfer Programme -PPTP)*” ihdas edilmiş; böylece çeşitli devletlerde yargılanan mahkûmların Somali’ye transferinin sağlanması öngörülmüştür.⁶⁵

C. Deniz Haydutluğu Fiillerine Karşı Yürütülen Operasyonlar

Aden Körfezi ve Somali sahillerinde artan haydutluk faaliyetlerinden sonra deniz haydutlarını etkisiz hale getirmek veya eylemlerini en alt seviyeye indirmek için uluslararası önleme çabalarına ihtiyaç ortaya çıkmıştır. Ekonomik ve siyasi mülzahalar ile ahlaki misyon çok uluslu çabalara ilgiyi daha da artırmıştır. Somaliler genel olarak, biraz dinî nedenlerle, biraz da Aden Körfezi’nin gıda ve diğer yardımların taşındığı deniz yolunu bünyesinde barındırması gerekçesiyle deniz haydutlarına sempati ile bakmamaktadırlar. Bununla birlikte, ülkedeki siyasi istikrarsızlık alınmak istenen ve alınan tedbirlerin hayata geçirilmesini zorlaştırmaktadır.

Uluslararası işbirliğini tesis etmek zaman alsa da, neticede, yukarıda özetlenen BMGK Kararları ile üç farklı uluslararası operasyonel güç oluşturulmuştur. Bu kapsamda, 25 ülkenin katılımıyla ABD’nin önderliğinde oluşturulan “*Birleşik Deniz Kuvvetleri (Combined Maritime Forces-CMF)*”, AB’nin oluşturduğu *Avrupa Birliği Deniz Kuvvetleri (EU NAVFOR)* ve *NATO’nun bölgeye gönderdiği kuvvetler* uluslararası hukuk ve konuyla ilgili BMGK Kararlarına uygun şekilde Aden Körfezi ve Somali bölgesinde güvenliği sağlamak amacıyla faaliyet göstermektedir.

⁶³ Batır; s. 237.

⁶⁴ “UNODC Global Maritime Crime Programme”, *UNODC:United Nations Office on Drugs and Crime*, <<http://www.unodc.org/unodc/en/piracy/index.html?ref=mensuide>> (e.t.:2 Şubat 2016)

⁶⁵ “Piracy Prisoner Transfer Programme”, *UNODC:United Nations Office on Drugs and Crime*. <<http://www.unodc.org/unodc/en/piracy/piracy-prisoner-transfer-programme.html>> (e.t.:2 Şubat 2016)

Her yıl yaklaşık 33.000 ticari geminin geçtiği dünyanın en yoğun deniz trafiğine sahip deniz yolunu bünyesinde barındıran Aden Körfezi bölgesinde ortaya çıkan deniz haydutluğu eylemleri ABD'yi de bazı tedbirler almaya zorlamıştır. Bu kapsamda, ABD Ulusal Güvenlik Konseyi Aralık 2008'de *Afrika Boynuzu Açıklarında Deniz Haydutluğu ile Mücadele Eylem ve Ortaklık Planı* hazırlamıştır. Bu plan kapsamında ABD Dışişleri Bakanlığı, *Somali Sahillerindeki Deniz Haydutluğu Temas Grubu* faaliyetlerini ABD adına yürütmeye başlamıştır.⁶⁶

ABD Somali kaynaklı deniz haydutluğu eylemleri ile mücadele amacıyla esasında bölgede görevli çok uluslu *CMF*⁶⁷ bünyesinde Türkiye dâhil 28 ülkenin katılımıyla 8 Ocak 2009 tarihinde *Birleşik Görev Kuvveti - 151 (Combined Task Force-151/CTF-151)* oluşturmuştur. Bu Görev Kuvveti, BMGK kararlarına uygun olarak ve bölgede faaliyet gösteren diğer unsurlarla işbirliği halinde deniz haydutları ve silahlı soygun yapanları caydırmak ve bölgedeki diğer kuvvetlerle küresel deniz ticaretini korumaya ve seyrüsefer serbestliğini idame ettirmeye yönelik faaliyetler yürütmektedir.⁶⁸

Diğer taraftan AB de bölgede yapılan mücadeleye destek vermektedir. AB'nin dış ticaretinin %90'ı ve iç ticaretinin %40'ı deniz yoluyla yapılmakta ve yaklaşık 400 milyon yolcu her yıl AB limanlarını kullanmaktadır.⁶⁹ Bu bakımdan, denizlerin deniz haydutluğu dâhil her türlü tehditlerden arındırılması AB için de önem arz etmektedir. Bu nedenle AB, Afrika Boynuzu ve Batı Hint Okyanusu sahillerinde, Somali kaynaklı deniz haydutluğu ve silahlı soygun eylemlerine kayıtsız kalmamış ve 8 Aralık 2008 tarihinde Avrupa Konseyi 12 aylık bir süre için Avrupa Birliği Deniz Gücünü (EU NAVFOR) "*ATALANTA Operasyonu*" adı altında bölgedeki mücadeleye katkıda bulunmak maksadıyla görevlendirmiştir. ATALANTA Operasyonu kapsamında, bu güce; (a) Dünya Gıda Programı (WFP), Somali Afrika Birliği Misyonu (AMISOM) ve diğer savunmasız deniz nakliye

⁶⁶ "United States Actions to Counter Piracy off the Horn of Africa", *U.S. DEPARTMENT of STATE*, <<http://www.state.gov/t/pm/rls/fs/128540.htm>> (e.t.:3 Mart 2016)

⁶⁷ Birleşik Deniz Kuvvetleri (Combined Maritime Forces-CMF) çok uluslu bir deniz gücü olup, çok önemli deniz ticaret yollarını bünyesinde barındıran 3,2 milyon milikare açık deniz alanında güvenlik, istikrar ve refahın teminine yönelik faaliyet yürütmektedir. CMF'nin asıl amacı, terörizm ile mücadele, deniz haydutluğunun önlenmesi, bölgesel işbirliğini teşvik ve güvenli bir deniz ortamı yaratmaktır. Üç Görev Gücünden oluşmuştur: CTF - 150 (deniz güvenliği ve terör), CTF - 151 (deniz haydutluğu), CTF - 152 (Arap Körfezi güvenliği ve işbirliği).

⁶⁸ "CTF-151, Counter-piracy", *Combined Maritime Forces*, <<https://combinedmaritimeforces.com/ctf-151-counter-piracy/>> (e.t.:3 Mart 2016)

⁶⁹ "New EU strategy to shore up maritime security", *European Commission*, <http://ec.europa.eu/dgs/maritimeaffairs_fisheries/magazine/en/places/new-eu-strategy-shore-maritime-security> (e.t.:3 Mart 2016)

vastılarına koruma sağlama, (b) Deniz haydutluğu ve silahlı soygun eylemlerini caydırma ve önleme, (c) Somali sahillerindeki balıkçılık faaliyetlerini gözlemleme, (d) AB'nin ve uluslararası örgütlerin bölgedeki deniz güvenliğini sağlamaya yönelik faaliyetlerini destekleme görevleri verilmiştir. AB Konseyi 28 Kasım 2016 tarihinde aldığı kararla, ATALANTA Operasyonunu Aralık 2018'e kadar uzatmıştır. AB'nin yayınladığı raporlarda, 2008 yılında başlayan bu operasyonun hedefine ulaştığı, bu çerçevede, bölgede deniz haydutluğunun önlenmesine yönelik faaliyetlere katkı sağlandığı, hem Dünya Gıda Programı çerçevesinde bölgeye yardım götüren hem de bölgede seyredeğen diğer gemilere koruma görevi icra edildiği belirtilmiştir.⁷⁰

BM Genel Sekreteri, 2008 yılında BMGK'nin 1816(2008) ve 1838(2008) sayılı kararı ile başlatılan deniz haydutluğu ile mücadele faaliyetlerine NATO'dan destek talep etmiştir. Bu talep üzerine, NATO bölgedeki ilk faaliyetine Ekim-Kasım 2009 tarihleri arasında *Operation Allied Provider (Müttefik Destek Harekâtı)* adı altında "NATO Daimî Deniz Görev Grubu (*Standing NATO Maritime Group, SNMG-1*)" ile başlamıştır. Bu görev gücü, hem Dünya Gıda Programı gemilerini koruma hem de bölgede deniz haydutluğuna karşı devriye görevi icra etmektedir.⁷¹ NATO'nun bölgedeki bu faaliyeti Mart-Haziran 2009 tarihleri arasında *Operation Allied Protector (Müttefik Koruma Harekâtı)* adı altında yine SNMG-1 tarafından, Haziran-Ağustos 2009 tarihleri arasında ise SNMG-2 tarafından gerçekleştirilmiştir.⁷² Müteakiben Ağustos 2009'dan itibaren NATO bu faaliyetini *Operation Ocean Shield (Okyanus Kalkanı Harekâtı)* adı altında sürdürmeye başlamıştır. Son olarak Haziran 2014 tarihinde bu harekâtın süresi 2016'nın sonuna kadar uzatılmıştır.⁷³

ABD, AB ve NATO'nun yürüttüğü ve yukarıda özetlenen faaliyet ve operasyonların yanında bazı devletler bireysel olarak da deniz haydutluğu ile mücadele faaliyetleri içine girmişlerdir. Bu kapsamda, özellikle Hindistan,⁷⁴ Çin,⁷⁵ Japonya⁷⁶ ve İran'ın⁷⁷ çabaları öne çıkmaktadır. Bu ülkelerin dışında

⁷⁰ "Countering Piracy off the Coast of Somalia", *European Union*, <<http://eunavfor.eu/mission/>> (e.t.:17 Aralık 2016)

⁷¹ "Operation Allied Provider", *NATO, Maritime Command-MARCOM*, <<http://www.mc.nato.int/ops/Pages/Operation-Allied-provider.aspx>> (e.t.:3 Mart 2016)

⁷² "Operation Allied Protector", *NATO, Maritime Command-MARCOM*, <<http://www.mc.nato.int/ops/Pages/Operation-Allied-Protector.aspx>> (e.t.:3 Mart 2016)

⁷³ "Operation Ocean Shield", *NATO, Maritime Command-MARCOM*, <<http://www.mc.nato.int/ops/Pages/OOS.aspx>> (e.t.: 6 Nisan 2016)

⁷⁴ "India 'to step up piracy battle'", *BBC News*, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/7741287.stm> (e.t.: 6 Nisan 2016)

⁷⁵ "China's anti-piracy role off Somalia expands", *BBC News*, <<http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/486502.stm>> (e.t.: 6 Nisan 2016)

da çok sayıda ülkenin deniz haydutluğu ile mücadeleye bireysel katkıları devam etmektedir.

Yukarıda özetlenen bu önlemler sonunda bölgede mevcut deniz haydutluğu eylemlerinde 2012 ile kıyaslandığında 2013 yılında % 90'lık düşüş gözlemlenmiştir. Bunun nedeni olarak da, denizde alınan önlemler çerçevesinde; gemi mürettebatının ve işletenlerin eğitimi, denizlerde olaylara müdahaleye hazır deniz gücü bulundurulması, gemilerde silahlı güvenlik personeli istihdamı gösterilmekte; yerel güvenlik güçlerinin geliştirilmesi gibi karada alınan önlemlerin de bu sonuca etki ettiği belirtilmektedir.⁷⁶

IV. Türkiye'nin Deniz Haydutluğu ile Mücadeleye Katkıları

Türk ticaret gemileri tarafından da yoğun bir şekilde kullanılan ve 2008 yılına kadar 500'e yakın deniz haydutluğu ve silahlı soygun olayı yaşanan Aden Körfezi ve Somali karasuları ve açıklarında uluslararası toplumun başlattığı ve yukarıda özetlenen mücadeleye Türkiye de kayıtsız kalmamıştır. Bu çerçevede Türkiye, Anayasa'nın 92. maddesi⁷⁹ ile BMGK'nın yukarıda belirtilen kararlarına dayanarak bölgeye deniz kuvveti göndermiştir. Türkiye'nin söz konusu mücadeleye katkısı hem NATO ve ABD'nin öncülüğünde oluşturulan *CTF-151* bünyesinde hem de *milli kontrolde icra edilen harekât* kapsamında gerçekleştirilmektedir.

Bu kapsamda, Türk Deniz Kuvvetleri unsurlarının bölgede görevlendirilmesi maksadıyla TBMM tarafından 10 Şubat 2009 tarihli ve 934 sayılı karar alınmıştır.⁸⁰ Söz konusu kararda, gönderilen Deniz Kuvvetinin bölgede yürüteceği korsanlık/deniz haydutluğu⁸¹ ve silahlı

⁷⁶ "Japan destroyers set sail on anti-piracy mission", *CNN*, <<http://edition.cnn.com/2009/WORLD/asiapcf/03/14/japan.pirates/index.html?iref=24hours>> (e.t.: 6 Nisan 2016)

⁷⁷ "Iran sends ship against pirates", *BBC News*, <<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/7793603.stm>> (e.t.: 6 Nisan 2016)

⁷⁸ "Somali piracy is down 90 percent from last year", *thejournal.ie*. <<http://www.thejournal.ie/piracy-somalia-down-on-last-year-1219326-Dec2013/>> (e.t.: 6 Nisan 2016)

⁷⁹ "Madde 92.- Milletlerarası hukukun meşrû saydığı hallerde savaş hali ilânına ve Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası andlaşmaların veya milletlerarası nezaket kurallarının gerektirdiği haller dışında, Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı ülkelere gönderilmesine veya yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'de bulunmasına izin verme yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisindedir..."

⁸⁰ 13 Şubat 2009 tarihli ve 27140 sayılı Resmî Gazete.

⁸¹ Kararda yer alan "korsanlık" ifadesi TBMM görüşmeleri esnasında CHP Balıkesir Milletvekili Hüseyin Pazarcı tarafından, korsanlık ve deniz haydutluğu eylemlerinin farklı olduğu belirtilerek eleştirilmiştir. Bunun üzerine, dönemin Millî Savunma Bakanı ve İzmir Milletvekili Vecdi Gönül söz almış ve Pazarcı'ya katıldığını, yalnız, Somali'de yapılan işlerin her zaman hukuki bir temele oturmadığı için herhangi bir boşluk olmaması ve Silahlı Kuvvetlerin daha geniş bir yetkiyle gönderilmesi için bu ifadelerin kullanıldığını belirtmiştir. Tartışmalar için bkz., *Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, Dönem: 23, Cilt: 39, Yasma: Yılı 3, <[https:// www.tbmm.gov.tr/tutanak/donem23/yil3/bas/b055m.htm](https://www.tbmm.gov.tr/tutanak/donem23/yil3/bas/b055m.htm)> (e.t.: 6 Nisan 2016)

soygun ile mücadele faaliyetinin uluslararası hukuk açısından çerçevesinin, bu konuda örf ve adet hukuku niteliğini almış uluslararası hukuk kuralları ile 1988 SUA Sözleşmesi başta olmak üzere ilgili diğer uluslararası sözleşmeler ve BMGK'nın ilgili kararları tarafından oluşturulduğu belirtilmiştir. Yine anılan kararda, BMGK'nın 1816(2008), 1838(2008), 1844(2008), 1846(2008) ve 1851(2008) sayılı kararları da hukuki dayanak olarak gösterilmiştir. Kararda ayrıca, Türk Deniz Kuvvetleri unsurlarının Somali karasularına girebilmesi için Somali Geçici Federal Hükümeti'nden 13 Ocak 2009 tarihinde izin alındığı belirtilmiştir.

Bölgeye gönderilecek Türk Deniz Kuvvetleri unsurlarının, Somali toprakları üzerinde, herhangi bir kara operasyonunda görevlendirilmeyeceği belirtilen kararda řu görevleri icra edecekleri açıklanmıştır:

- Keřif ve Karakol görevleri icra etmek.

- Korsanlık/deniz haydutluğu ve silahlı soygun yaptığından şüphede duyulan ticaret gemilerini telsizle sorgulamak, bayrak devletinin rızası halinde bu gemilere çıkmak, geminin bayraksız olması durumunda uluslararası hukuk kuralları çerçevesinde müdahalede bulunmak.

- Ticaret gemilerine refakat ve koruma sağlamak.

- Korsan/deniz haydutları ve silahlı soygun icra eden kişilerin saldırısına uğrayan ticaret gemilerine yardım etmek.

- Korsan/deniz haydutları ve silahlı soygun icra eden kişilerin kullandıkları deniz araçlarına müdahale etmek, durdurmak, etkisiz hale getirmek ve el koymak, bu amaçlarla şartların gerektirdiği ölçüde güç kullanmak.

- Bu deniz araçlarında bulunun korsan/deniz haydutları ve silahlı soygun icra eden kişileri gerektiğinde yakalamak, gözaltına almak.

- 1851 sayılı BMGK Kararı hükümlerine uygun olarak, korsan/deniz haydutları ve silahlı soygun icra eden kişiler hakkında adli işlem yapacak ülkelerle gerekli düzenleme ve anlaşmalar yapılması halinde, adli takibatı yürütmek üzere, söz konusu ülke yetkililerini gemiye kabul etmek.

- Yukarıda belirtilen anlaşma/düzenlemeler çerçevesinde, korsanlık/deniz haydutluğu ve silahlı soygun faillerini, ilgili ülkeye teslim edilene kadar gemide gözaltında tutmak.

- Korsanlık/deniz haydutluğu ve silahlı soygun faillerini, Türk vatandaşı olmaları durumu hariç, haklarında cezai işlem yapacak devlet makamlarına teslim etmek.

- Gereken hallerde, sorgulama, delil toplama da dahil her türlü adli kolluk işlemlerini yapmak.

Kararda ayrıca, yakalanan deniz haydutlarının yargılanması konusuna da değinilmiş, mesafe uzaklığından kaynaklanan fiziki imkânsızlıklar, mücbir sebepler ve özel koşullar nedeniyle, deniz haydutlarının bölge ülkelerinde yargılanmalarını teşvik eden BMGK'nın 1851(2008) sayılı kararında belirtilen yöntem benimsenmiştir.

TBMM'nin kabul ettiği bu karar ile Türk Deniz Kuvvetleri unsurları; 25 Şubat 2009 tarihinden itibaren deniz haydutluğu ile mücadele harekâtına helikopter konulu ve bir SAT⁸² görev timine havi bir *firkateyn* ile daimî olarak iştirak etmektedir.⁸³ Görevlendirilen firkateyn NATO'nun bölgede mücadeleye katılan kuvvetleri SNMG-1 veya SNMG-2 ya da ABD'nin öncülüğünde oluşturulan CTF-151 emrinde harekâta iştirak etmektedir. Ayrıca 2010 yılından itibaren Türk Deniz Kuvvetleri tarafından üç *firkateyn* ve bir *akaryakat gemisinden* oluşan "*Türk Deniz Görev Grubu*" oluşturularak, bölgede *millî kontrolde harekât* icra edilmeye başlanmıştır. Böylece, başlangıçta sadece uluslararası kuvvetlerin bünyesinde harekât icra eden Türk Deniz Kuvvetleri unsurlarının bölgedeki faaliyetleri Kızıldeniz, Arap Denizi ve Hint Okyanusu'nda sürekli varlık göstermeye dönüşmüş, bu çerçevede, özellikle Türk bayraklı, sahibi veya mürettebatı Türk olan ticaret gemilerinin bölgeden emniyetli geçişine destek sağlanmaya başlanmıştır.⁸⁴

2009 yılından buyana bölgede faaliyet gösteren Türk Deniz Kuvvetleri unsurları 2016 yılı ilk yarısına kadar geçen sürede toplam 2381 gün deniz haydutluğu ile mücadele görevi icra etmiştir. Anılan unsurlar bu sürede, Somali'ye insani yardım taşıyan çok sayıda yardım gemilerini koruma ve refakat desteği sağlamış, bölgede haydutluk ve silahlı soygun eylemlerine karışan veya bu eylemleri yapma potansiyeli taşıyan 40'a yakın gemiye "*gemiye çıkma (boarding)*" harekâtı icra etmiştir.⁸⁵ Ayrıca, bölgede görev yapan CTF-151'in Komutası, 03 Mayıs-13 Ağustos 2009; 01 Eylül-01

⁸² Sualtı Taaruz Timi.

⁸³ Sinan Azmi Tosun; "Somali'de Deniz Haydutluğu ile Mücadele", *Silahlı Kuvvetler Dergisi*, Sayı 415, Ocak 2013, s. 11.

⁸⁴ "Deniz Haydutluğu ile Mücadele", *Deniz Haydutluğu ile Mücadele Dokümanı*, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, Ağustos 2015, s. 3. < <https://www.dzkk.tsk.tr/data/icerik/395/CTF.pdf> > (e.t.: 17 Kasım 2016)

⁸⁵ Türk Deniz Kuvvetlerinin bölgede icra ettiği faaliyetlerin ayrıntısı için bkz., *Ibid.*

Aralık 2010; 19 Eylül-13 Aralık 2012 ve 15 Ağustos-15 Aralık 2015 tarihleri arasında bir Türk Deniz Kuvvetleri amirali tarafından deruhte edilmiştir. Özellikle Türkiye'nin komutasında yapılan faaliyetlerde, “komuta birliği (unity of command)” olmayan bu unsurlar arasında “gayret birliği (*unity of effort*)” sağlamak üzere liderlik rolü üstlenilerek, harekâtın bütünlüğü sağlanmış ve bölgede yürütülen mücadelenin etkinliği artırılmıştır.⁸⁶ 30 Haziran-27 Ekim 2017 tarihleri arasında CTF-151 komuta görevi Türk Deniz Kuvvetleri'ne bırakılacaktır.⁸⁷

Türk Silahlı Kuvvetleri deniz unsurlarının yukarıda zikredilen TBMM Kararı ile Aden Körfezi, Somali karasuları ve açıkları, Arap Denizi ve mücavir bölgelerde görevlendirilmesine ilişkin izin süresi, bölgedeki mücadelenin devam etmesi nedeniyle bugüne kadar çeşitli TBMM Kararı ile uzatılmıştır.⁸⁸ Son olarak, TBMM'nin 08 Şubat 2017 tarihli Kararı ile bu süre bir yıl daha uzatılmıştır.⁸⁹

Sonuç

Küresel ticaretin sağlıklı bir şekilde işlemesi, bu ticarete konu malların % 90'nın taşındığı denizlerin güvenliğine bağlıdır. Ama tarihin ilk dönemlerinden itibaren denizler ve denizciler çeşitli tehlike ve tehditlerle karşı karşı kalmıştır; bunlardan biri de “korsanlık” ve “deniz haydutluğu” olmuştur. Devlet destekli bir faaliyet olarak yürütülen korsanlığın 1856'da yasaklanmasından sonra *deniz haydutluğu* ile uluslararası toplumun mücadelesi uluslararası hukuk çerçevesinde günümüzde devam etmektedir.

Uluslararası toplumun yukarıda belirtilen uluslararası sözleşmeler çerçevesinde yürüttüğü bu mücadele sayesinde yakın zamana kadar yok denecek seviyeye indirildiği düşünülen deniz haydutluğu eylemleri son dönemde tekrar ortaya çıkmış ve bugün denizcilerin ve denizlerin emniyet ve güvenliğini tehdit etmeye devam etmektedir. Modern deniz haydutluğu olarak nitelenen ve Somali sahillerinde ve Aden Körfezi'nde klasik deniz haydutluğu eylemlerinden farklı nitelikte ortaya çıkan bu eylemlerle mücadele de farklı araçlara olan ihtiyacı ortaya çıkarmıştır. Uluslararası toplumun başta BM olmak üzere IMO ve diğer bazı uluslararası örgütlerin

⁸⁶ Tosun; s. 13.

⁸⁷ “Deniz Haydutluğu ile Mücadele”, s. 3.

⁸⁸ **Karar No: 956**, 5 Şubat 2010 tarihli ve 27484 sayılı Resmî Gazete; **Karar No: 984**, 10 Şubat 2011 tarihli ve 27842 sayılı Resmî Gazete; **Karar No: 1008**, 31 Ocak 2012 tarihli ve 28190 sayılı Resmî Gazete; **Karar No: 1031**, 8 Şubat 2013 tarihli ve 28553 sayılı Resmî Gazete; **Karar No: 1054**, 21 Ocak 2014 tarihli ve 28889 sayılı Resmî Gazete; **Karar No: 1082**, Şubat 2015 tarihli ve 29259 sayılı Resmî Gazete.

⁸⁹ **Karar No: 1136**, 11 Şubat 2017 tarihli ve 29976 sayılı Resmî Gazete.

müştereken bölgede yürüttükleri mücadele, bir yandan mevcut sözleşmelerin deniz haydutluğu ile mücadeleye yönelik eksikliklerini ortaya çıkarmış, diğer yandan da bu bölgedeki mücadeleye özgü ilave bazı tedbirlerin alınması zorunluluğunu doğurmuştur. Uluslararası toplum artık bu konuda ortaya çıkan ihtiyaca dönük tebirleri almadan deniz haydutluğu sorununu çözemeyeceğini anlamıştır.⁹⁰ Nitekim ABD'nin önceki Dışişleri Bakanı Hillary Clinton "17. yüzyıl suçlarıyla ilgileniyor olabiliriz, ancak bu suçu ortadan kaldırmak için 21. yüzyıl çözümleri bulmalıyız." diyerek, yeni önlemlerin gerekliliğine işaret etmiştir.⁹¹ Bu çerçevede, BM Genel Sekreteri, Somali kaynaklı deniz haydutluğu eylemleri ile ilgili özel danışmanı *Jack Lang*'e bir rapor hazırlatmış ve 24 Ocak 2011 tarihinde BMGK'ne göndermiştir.⁹² Anılan Raporda sorunun çözümü için uluslararası toplumun *ekonomi, güvenlik ve yargılama* ayağı olan bir *Eylem Planını* uygulamaya koyması gerektiği belirtilmektedir.

Yaklanan deniz haydutlarının yargılanması ve cezalarının infazına ilişkin hem devletlerin iç hukuklarında hem de uluslararası hukukta yapılması gerekenler bu çalışmanın kapsamı dışındadır. Eylem planının *ekonomik* ayağına bakıldığında, esasen deniz haydutluğunun ortaya çıkmasını önlemeye ilişkin olan bu tedbirler içinde siyasi tedbirleri de barındırmaktadır. Bu kapsamda, gerekli mücadele elbette denizde yapılmalıdır ve yapılmaktadır. Ama *Hirsi*'nin de belirttiği gibi, "... deniz haydutları balık değildir; denizde yaşamazlar, şehirlerde yaşarlar...";⁹³ bu nedenle de sorunun kaynağı denizde değil, karadadır ve asıl çözüm karada olmalıdır. Bilindiği gibi, Somali'deki istikrarsız yapı asıl sorunun kaynağını teşkil etmektedir. Tarih boyunca hiçbir şey "*barışın tesisi*" ve "*iyi yönetim*" kadar deniz haydutluğunun düşmanı olmamıştır. Fakat uluslararası ilişkilerde "*uzun süreli çözümsüzlükler*" ve "*zayıf yönetim*" kadar hiçbir şey deniz haydutluğunu azdırmamıştır.⁹⁴ Bu bakımdan, esasen BM bünyesinde oluşturulan farklı çalışma gruplarının Somali'deki istikrarın sağlanması için yürüttükleri çalışmalar daha etkin hale getirilmeli ve başta Somali olmak üzere "*başarısız devletler*" ile diğer "*az gelişmiş devletlerde*"

⁹⁰ Ahnefeld; s. 46.

⁹¹ Graham T. Youngs; "Piracy in Somalia: A Legal Analysis Concerning the Prosecution of Pirate Negotiators And Pirate Facilitators under the Current US and International Framework", *Ind. Int'l & Comp. L. Rew.* Vol. 24:3 (2014), s. 814.

⁹² Jack Lang; "Report of the Special Adviser to the Secretary-General on Legal Issues Related to Piracy off the Coast of Somalia" U.N.Doc. S/2011/39 (Jan. 24, 2011), <http://oceansbeyondpiracy.org/sites/default/files/%20somalia_s_2011_30_the_jack_lang_report.pdf> (e.t.: 5 Nisan 2017).

⁹³ Ahmed Hirsi; "Somali Sea-Piracy: Business model or resource conflict?", *Wardheer News*, 2011, s. 22.

⁹⁴ Hodgkinson ve diğerleri; s. 121.

istikrarlı bir yönetimin tesisi⁹⁵“uzun vadeli çözüm” için öncelikli konu olmalıdır. Somali’de istikrarlı bir yönetimin tesisini müteakip, deniz haydutluğunun hem kaynağı hem de kurbanı olan bölge halkına balıkçılık dâhil başka iş imkânları sunacak projelerin hayata geçirilmesi gereklidir. Bu kapsamda ayrıca, deniz haydutluğu eylemlerinin Somali sahilleri dışında da yaygın bir şekilde kendini göstermesi, deniz haydutlarının bu hukuk dışı eylemlerini, gelişmiş devletlerin Somali sahillerine zehirli atık bırakmaları ve bölgedeki balıkları yağmalamalarına dayandırmasını haklı çıkarmasa da, bu devletlerin bölgeye ilişkin politikasını da değiştirmesi gerektiği ortadadır.

Sorunun *ekonomik* boyutuyla ilgili olan ve mücadeleye katkı sağlayacak bir diğer konu, fidye ödenmesinin önlenmesidir. Bu amaçla, BM’nin başlatacağı bir çalışma ile hem deniz haydutlarının talep ettikleri fidyelerin ödenmemesi, hem de bu yolla kazanılan paraların ve edinilen mülklerin dondurulması konusunda gerekli tedbirlerin alınması deniz haydutluğu eylemlerini azaltacaktır.

Mücadeleye ilişkin hazırlanması gereken eylem planının *güvenlik* bileşeni daha çok deniz haydutluğu eylemlerini bastırmaya yönelik tedbirlerden müteşekkildir. Somali sahilleri ve Aden Körfezi’nde meydana gelen deniz haydutluğu eylemlerine karşı BMGK ve ilgili uluslararası örgütlerin desteğiyle yürütülen mücadele bölgedeki eylemleri önemli ölçüde azaltmıştır. Bununla birlikte, bu amaçla oluşturulan organizasyonlar ve yürütülen operasyonlar hep bölgeye özgüdür. Bir başka zamanda ve bir başka yerde ortaya çıkabilecek bu tür tehditlere karşı da aynı önlemlerin alınması önem arz etmektedir. Bu bakımdan, bu mücadeledeki kazanımların kalıcı hale getirilmesi için benzer mücadeleleri de koordine edecek bir organizasyon ihdas edilmesi ya da IMO içinde bir yapı oluşturulması faydalı olacaktır.

Mücadelenin hem güvenlik hem de ekonomik boyutunu ilgilendiren diğer bir konu da gemilerin yüksek riskli alanlardan geçerken “silahlı özel deniz güvenlik personeli”ni istihdamı konusudur. 2011 yılından itibaren IMO’nun da tavsiye kararlarına⁹⁶ uygun bir şekilde silahlı özel deniz güvenlik personeli istihdam edilen gemilere yönelik deniz haydutluğu

⁹⁵ Sadi Çaycı, “Deniz Haydutluğu ile Mücadele ve Türkiye’nin Konumu: Somali Örneği”, *ORSAM*, Rapor No:1, Mart 2009, s. 13. < http://www.orsam.org.tr/eski/tr/trUploads/Yazilar/Dosyalar/2011127_1%20tr%20eng.pdf > (e.t.: 17 Kasım 2016)

⁹⁶ *MSC.1/Circ.1408*; *MSC.1/Circ.1406/Rev.2*; *MSC.1/Circ.1405/Rev.2* <[http://www.imo.org/en/OurWork/ Security/PiracyArmedRobbery/Pages/Private-Armed-Security.aspx](http://www.imo.org/en/OurWork/Security/PiracyArmedRobbery/Pages/Private-Armed-Security.aspx)> (e.t.: 04 Nisan 2017)

saldırılarında önemli ölçüde azalma olduğu görülmüştür.⁹⁷ Bunun ekonomik sonucu da gemilere sigorta sağlayan sigortacıların sigorta primlerinde indirime gitmeleridir. Çünkü silahlı özel deniz güvenlik personeli bulunması deniz haydutluğu saldırısına maruz kalma riskini azaltmakta ve rizikoyu düşürmektedir. Esasen tamamlayıcı bir tedbir olan ve birçok teknik, ekonomik ve hukuki sonuçları olan gemilerde silahlı özel deniz güvenlik personeli istihdamı konusunda hem devletlerin iç hukukları bağlamında hem de uluslararası toplumun uluslararası sözleşmeler düzeyinde bazı düzenlemeler yapmasına ihtiyaç vardır.⁹⁸ Bu kapsamda, deniz haydutluğunun sadece ortaya çıktığı bölgeye değil, bütün insanlığa tehdit oluşturduğu yönündeki diplomatik gayretler bu alandaki farkındalığın artırılmasına ve gerekli tedbirlerin alınmasına katkı sağlayacaktır.

⁹⁷ Ved P. Nanda and Jonathan Bellish; “Moving from Crisis Management to a Sustainable Solution for Somali Piracy: Selected Initiatives and the Role of International Law”, *Case Western Reserve Journal of International Law Vol. 46 (2013)*, s. 66.

⁹⁸ Gemide silahlı özel güvenliğin bulunduğu hallerde gemide asayiş ve idareyi kimin sağlayacağı, gemi kaptanı ile silahlı özel güvenlik timi lideri arasındaki görev bölüşümü, silahlı özel deniz güvenlik personelinin ihmalkâr veya kusurlu davranışı olması halinde doğacak sonuçlar ve sorumluluk ve sair konular titizlikle değerlendirilmesi gereken konulardır. Örneğin gemide silahlı özel güvenlik bulundurulması, geminin bayrak devleti veya liman devleti mevzuatına aykırılık teşkil ediyorsa bunun sonuçları ne olacaktır. Bütün bunlar hem ulusal hem de uluslararası seviyede düzenlenmeye muhtaçtır. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz., Fatma Nur Soybaş; *Deniz Haydutluğu ve Deniz Haydutluğunun Deniz Sigortacılığına Etkisi*, Yayınlanmamış Denizcilik Uzmanlık Tezi, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Ankara, 2014.

KAYNAKÇA**Kitaplar**

- AHNEFELD, Janin Viviane; **The International Fight against Modern-Day Piracy: Are the Legal Regulations enough?** Small Master's Thesis, University of Tromsø Faculty of Law, 2011.
- ANDRÁS, Rác; **Combat Piracy in the Gulf of Aden: A Drop in the Ocean?**, Piliscsaba, 2011,
<<https://btk.ppke.hu/uploads/articles/554378/file/Takacs%20Norbert%20Szakdolgozat%202011.pdf>>(e.t.: 6 Nisan 2016)
- BATIR, Kerem; **Yirmibirinci Yüzyılda Deniz Haydutluğu ve Uluslararası Hukuk**, USAK Yayınlar, Ankara, 2011.
- ÇELEBİ, Katip; **Tuhfetü'l Kibâr Fi Esfâri'l-Bihar (Deniz Seferleri Hakkında Büyüklere Armağan)**, İdris Bostan (haz.), T.C. Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığı, Ankara 2008.
- DOĞRU, Sami; **Uluslararası Hukukta Seyrüsefer Serbestliği ve Deniz Güvenliği**, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, 2008.
- GEİß, Robin / Petrig, Anna; **Piracy and Armed Robbery at Sea**, Oxford University Press, Oxford, 2011.
- ORMEROD, Henry A.; **Piracy in the Ancient World**, The John Hopkins University Press, 1997.
- SARKİS, Karakoç (yay.); **Sicil-i Kavanin**, C. XI, İstanbul, 1935, s. 536.
- SOYBAŞ, Fatma Nur; **Deniz Haydutluğu ve Deniz Haydutluğunun Deniz Sigortacılığına Etkisi**, Yayınlanmamış Denizcilik Uzmanlık Tezi, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Ankara, 2014.

Makaleler

- ABHYANKAR, Jayant; "Piracy and Maritime Violence: A Global Update", **Maritime Violence and Other Security Issues At Sea: The Proceedings of the Symposium on Maritime Violence and other Security Issues at Sea**, World Maritime University, Sweden, August 2004, ss. 1-33.
- ARI, Bülent; "Osmanlı Deniz Hukuku", **3. Deniz Harp Tarihi Semineri**, Donanma Komutanlığı, 19-21 Nisan 2006, Gölçük/Kocaeli, ss. 5-41/5-45.
- AZUBUIKE, Lawrence; "International Law Regime Against Piracy", **15 Ann. Surv. Int'l & Comp. L** 43, ss. 43-60.
- BAYILLIOĞLU, Uğur; "Somali Sahilleri ve Açıklarında İşlenen Deniz Haydutluğu Fiillerine Karşı Yürütülen Mücadelenin Hukuki Dayanakları ve Türkiye'nin

Durumu”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XV, Y. 2011, Sa. 1**, ss. 125-161.

BENTO, Lucas; **29 Berkley J. Int'l L. 399**, ss. 399-472.

BURGESS, Douglas R.; “Hostis Humani Generi, Piracy, Terrorism and A New International Law”, **13 U. Miami Int'l & Comp. L. Rev.293 (2006)**, ss. 293-341.

CAROLL, James; “What The Pirates Say”, 24 Kasım 2008, **International Herald Tribune**, <<http://www.nytimes.com/2008/11/24/opinion/24iht-edcarroll.1.18103471.html>> (e.t.: 5 Nisan 2017)

“CHINA'S anti-piracy role off Somalia expands”, **BBC News**. <<http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/486502.stm>> (e.t.: 6 Nisan 2016)

“COUNTERING Piracy off the Coast of Somalia”, **European Union**. <<http://eunavfor.eu/mission/>> (e.t.:3 Mart 2016)

“CTF-151,Counter-piracy”, **Combined Maritime Forces**, <<https://combinedmaritimeforces.com/ctf-151-counter-piracy/>> (e.t.:3 Mart 2016)

ÇAYCI, Sadi; “Deniz Haydutluğu ile Mücadele ve Türkiye'nin Konumu: Somali Örneği”, **ORSAM**, Rapor No:1, Mart 2009, ss. 1-24.

DEMİRBILEK, İbrahim; “Elverişli/Kolay Bayrak Uygulamasının Türk Deniz Ticareti Üzerine Etkisi”, ss.1-20 <http://sgsefder.org.tr/resimler/foc_makale_metni.pdf> (e.t.: 25.06. 2016)

DEMİRTAŞ, Cengiz, “Somali Sahillerindeki Deniz Haydutluğu Eylemlerini ve Haydutların Yargılanması”, **İÜHFİM**, C. LXX, S. 1, ss. 39-68.

“DENİZ Haydutluğu ile Mücadele”, **Deniz Haydutluğu ile Mücadele Dokümanı**, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, Ağustos 2015, ss. 1-31. <http://www.dzkk.tsk.tr/icerik.php?dil=1&icerik_id=395> (e.t.: 2 Nisan 2016)

DOĞRU, Sami; “Denizde Seyir Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesine Dair Sözleşme (SUA Sözleşmesi)'de Yapılan Değişikliklerin Yürürlüğe Girişi: Deniz Güvenliği Paradigması Değişiyormu?”, **Deniz Hukuku Sempozyumu (24-25 Mart 2011)**, Sami Doğru (ed.), Çağ Üniversitesi Yayınları No: 18, Adana, 2012, ss. 19-35.

HAINES, Steven; “The Law of the Sea and Maritime Crime,” **Crime at Sea**, The Nautical Institute, 1996, ss. 19-25.

HALBERSTAM, Malvina; “Terrorism on the High Seas: The Achille Lauro, Piracy and the IMO Convention on Maritime Safety”, **82 Am. J. Int'l L. 269**, ss. 269-310.

HENNESSEY, Matthew; “Somali Pirates Scuttle Sea Laws”, **Policy Innovations**, 18 Kasım 2008, <<http://www.>

- policyinnovations.org/ideas/briefings/data/000090> (e.t.: 5 Nisan 2017)
- HODGKINSON, Sandra L. ve diğerleri; “Piracy: New Efforts in Addressing this Enduring Problem”, **36 Tul. Mar. L.J.** **65**, ss. 65-137.
- HOUGHTON, Matthew C.; “Walking the Plank: How United Nations Security Council Resolution 1816, While Progressive, Fails to Provide A Comprehensive Solution to Somali Piracy”, **16 Tulsa J. Comp. & Int'l L.** **253**, ss. 253-286.
- HIRSI, Ahmed; “Somali Sea-Piracy: Business model or resource conflict?”, **Wardheer News**, 2011, s. 1-35
- “IMB Piracy Reporting Centre”, **ICC: Commercial Crime Services**, <https://www.icc-cs.org/index.php?option=com_fabrik&view=plugin&g=form&plugin=redirect&method=displayThanks&task=pluginAjax> (e.t.: 15 Kasım 2015)
- “IMO profile”, **business.un.org**, <<https://business.un.org/en/entities/13>> (e.t.: 23 Haziran 2016)
- “INDIA ‘to step up piracy battle’”, **BBC News**. <http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/7741287.stm> (e.t.: 6 Nisan 2016)
- “INTERNATIONAL Contact Group on Somalia”, **Oceans Beyond Piracy**, <<http://oceansbeyondpiracy.org/matrix/international-contact-group-somalia-icg>> (e.t.: 2 Şubat 2016)
- “IRAN sends ship against pirates”, **BBC News**. <<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/7793603.stm>> (e.t.: 6 Nisan 2016)
- ISANGA, Joseph M.; “Countering Persistent Contemporary Sea Piracy: Expanding Jurisdictional Regimes”, **59 Am. U. L. Rev.** **1267**, ss. 1267-1449.
- “JAPAN destroyers set sail on anti-piracy mission”, **CNN**. <<http://edition.cnn.com/2009/WORLD/asiapcf/03/14/japan.pirates/index.html?iref=24hours>> (e.t.: 6 Nisan 2016)
- “KENYA opens fast-track piracy court in Mombasa”, **BBC News**, 24 Haziran 2010. <<http://www.bbc.com/news/10401413>>(e.t.: 2 Mart 2016).
- LANG, Jack; “Report of the Special Adviser to the Secretary-General on Legal Issues Related to Piracy off the Coast of Somalia” **U.N.Doc. S/2011/39 (Jan. 24,2011)**, <http://oceansbeyondpiracy.org/sites/default/files/%20somalia_s_2011_30_the_jack_lang_report.pdf> (e.t.: 5 Nisan 2017).
- MADDEN, Mike; “Trading The Shield of Sovereignty for the Scales of Justice: A

Proposal for Reform of International Sea Piracy Laws”, **21 U.S.F. Mar. L.J. 139**, ss. 1-8.

MERAY, Seha L.; “Bazı Türk Andlaşmalarına Göre Korsanlık ve Deniz Haydutluğunun Yasaklanması”, **AÜSBF Dergisi**, Sayı: 3, Cilt:18, Yıl: 1963, ss. 105-188.

NANDA, Ved P. ve BELLISH, Jonathan; “Moving from Crisis Management to a Sustainable Solution for Somali Piracy: Selected Initiatives and the Role of International Law”, **Case Western Reserve Journal of International Law Vol. 46 (2013)**, ss. 44-89.

“NATIONAL Legislation on Piracy”, **Ocean&Law of the Sea: The Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea**. <https://www.un.org/depts/los/piracy/piracy_national_legislation.htm> (e.t.: 2 Mart 2016)

“NEW EU strategy to shore up maritime security”, European Commission, <http://ec.europa.eu/dgs/maritimeaffairs_fisheries/magazine/en/places/new-eu-strategy-shore-maritime-security> (e.t.:3 Mart 2016)

“TÜRK gemisine korsan baskın”, **NTV Haber**, 11 Nisan 2016. <<http://www.ntv.com.tr/dunya/turk-gemisine-korsan-baskin,43DH51NUwkyTzq-3RsVqVQ>> (e.t.:3 Mart 2016)

MERRIAM-Webster Online, <<http://www.m-w.com/cgi-bin/dictionary>>(e.t.: 5 Mart 2016)

KEYUAN, Zou; “New Developments in the International Law of Piracy”, **8 Chinese J. Int'l L. 323**, ss. 323-343

“OPERATION Allied Protector”, **NATO, Maritime Command-MARCOM**. <<http://www.mc.nato.int/ops/Pages/Operation-Allied-Protector.aspx>> (e.t.:3 Mart 2016)

“OPERATION Allied Provider”, **NATO, Maritime Command-MARCOM**. <<http://www.mc.nato.int/ops/Pages/Operation-Allied-provider.aspx>> (e.t.:3 Mart 2016)

“OPERATION Ocean Shield”, **NATO, Maritime Command-MARCOM**. <<http://www.mc.nato.int/ops/Pages/OOS.aspx>> (e.t.: 6 Nisan 2016)

PASSMAN, Michael H.; “Protections Afforded to Captured Pirates Under The Law of War And International Law”, **33 Tul. Mar. L.J. 1**, s. 1-39.

“PIRACY and armed robbery against ships”, **IMO**, <<http://www.imo.org/en/OurWork/Security/PiracyArmedRobbery/Pages/Default.aspx>> (e.t.:6 Şubat 2016).

“PIRACY: elements of national legislation pursuant to the United Nations Convention on the Law of the Sea, 1982”, **IMO**, LEG 98/8/3, 18 February

- 2011, <http://www.un.org/depts/los/piracy/circular_letter_3180.pdf> (e.t.: 6 Nisan 2016)
- “PIRACY Prisoner Transfer Programme”, **UNODC:United Nations Office on Drugs and Crime**. <<http://www.unodc.org/unodc/en/piracy/piracy-prisoner-transfer-programme.html>> (e.t.:2 Şubat 2016)
- “PRINCIPLES and framework for an international classification of crimes for statistical purposes: Report of the UNODC/UNECE task force on crime classification to the conference of European statisticians”, United Nations Office on Drugs and Crime, June 2012, s.7. <https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/statistics/crime/Report_crime_classification_2012.pdf> (e.t.: 2 Mart 2016)
- “SOMALI piracy is down 90 percent from last year”, **thejournal.ie**. <<http://www.thejournal.ie/piracy-somalia-down-on-last-year-1219326-Dec2013/>> (e.t.: 6 Nisan 2016)
- SPARKS, Thomas McK.; “Costal State Authority”, **Maritime Operational Zones**, Richard Jaques (ed.), United States Naval War College, 2006, ss. 1-15.
- TAYLOR, Andrew; “Piracy Today”, July 2012, ss. 1-9. <file:///D:/HAYDUTLUK%20MAKALE/Paper%20of%20Andrew%20Taylo_2012r.pdf> (e.t.: 2 Mart 2016)
- TOPAL, Ahmet Hamdi; “Uluslararası Hukukta Deniz Haydutluđu ve Műcadele Yöntemleri”, **AŬHFD**, Cilt: 59, Sayı:1, 2010, ss. 99-130
- TOSUN, Sinan Azmi; “Somali’de Deniz Haydutluđu ile Műcadele”, **Silahlı Kuvvetler Dergisi**, Sayı 415, Ocak 2013, ss. 4-17.
- THE Contact Group on Piracy off the Coast of Somalia”, **U.S. DEPARTMENT OF STATE**. <<http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2009/05/123584.htm>> (e.t.:2 Şubat 2016) ;
- “THE Djibouti Code of Conduct”, **IMO**, <<http://www.imo.org/en/OurWork/Security/PIU/Pages/DCoC.aspx>>
- TŬRKİYE Bűyűk Millet Meclisi Tutanak Dergisi**, Dűnem: 23, Cilt: 39, Yasma: Yılı 3, <<https://www.tbmm.gov.tr/tutanak/donem23/yil3/bas/b055m.htm>> (e.t.: 6 Nisan 2016)
- “UNITED States Actions to Counter Piracy off the Horn of Africa”, **U.S. DEPARTMENT of STATE**. <<http://www.state.gov/t/pm/rls/fs/128540.htm>> (e.t.:3 Mart 2016)
- “UNODC Global Maritime Crime Programme”, **UNODC:United Nations Office on Drugs and Crime**, <<http://www.unodc.org/unodc/en/piracy/index.html?ref=mensuide>> (e.t.:2 Şubat 2016)

YOUNG, Christopher; “Balancing Maritime Security and Freedom of Navigation on the High Seas: A Study of the Multilateral Negotiation Process in Action”, **The University of Queensland Law Journal**, Vol.24:2, 2005, ss. 355-414.

YOUNGS, Graham T; “Piracy in Somalia: A Legal Analysis Concerning the Prosecution of Pirate Negotiators And Pirate Facilitators under the Current US and International Framework”, **Ind. Int’l & Comp. L. Rew.** Vol. 24:3 (2014), ss. 809-857.

Uluslararası Anlaşmalar/Sözleşmeler

1958 Cenevre Açık Deniz Sözleşmesi, Aslan, Gündüz; **Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Teşkilatlar Hakkında Temel Belgeler**, Gözden Geçirilmiş 2. B., İstanbul, 1994, ss. 176-229.

1982 Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi, Enver Bozkurt; **Türkiye’nin Uluslararası Hukuk Mevzuatı**, Ankara, 1992, ss. 176-229.

BM Güvenlik Konseyi Kararları

BM Güvenlik Konseyi, 1814(2008) Sayılı Karar.

BM Güvenlik Konseyi, 1816(2008) Sayılı Karar.

BM Güvenlik Konseyi, 1838(2008) Sayılı Karar.

BM Güvenlik Konseyi, 1846(2008) Sayılı Karar.

BM Güvenlik Konseyi, 1851(2008) Sayılı Karar.

BM Güvenlik Konseyi, 1897(2009) Sayılı Karar.

BM Güvenlik Konseyi, 1918(2010) Sayılı Karar.

BM Güvenlik Konseyi, 1950(2010) Sayılı Karar.

BM Güvenlik Konseyi, 1976(2011) Sayılı Karar.

BM Güvenlik Konseyi, 2015(2011) Sayılı Karar.

BM Güvenlik Konseyi, 2020(2011) Sayılı Karar.

BM Güvenlik Konseyi, 2072(2012) Sayılı Karar.

BM Güvenlik Konseyi, 2125(2013) Sayılı Karar.

BM Güvenlik Konseyi, 2184 (2014) Sayılı Karar.

BM Güvenlik Konseyi, 2246(2015) Sayılı Karar.

IMO Kararları

Resolution A.1025(26)

Resolution A.1002(25)

Internet Siteleri

<www.bbc.co.uk>

<www.cnn.com>

<www.combinedmaritimeforces.com>

<www.ec.europa.eu>

< www.eunavfor.eu>

<www.icc-ccs.org>

<www.imo.org>

<www.mc.nato.int/Pages/home.aspx>

<www.nato.int>

<www.state.gov>

<www.tbmm.gov.tr>

<www.oceansbeyondpiracy.org>

<www.un.org>

<www.unodc.org>